

Pleidooi voor burka's in Zutphen anno 1869?

"Bescheiden en schaamachtig zijn en blijven, gelijk een gesluierd beeld"

Op verzoek van de redactie zoekt dhr. Jan Nieland naar onderwerpen die bruikbaar zijn voor een kort(er) of lang(er) artikel in ons tijdschrift. Eén van die onderwerpen lijkt aan te sluiten bij de discussie van deze tijd: de positie van de buitenlandse vrouw meestal centraal. Het archief van de Kring voor Wetenschappelijk Onderhoud bood ook nu een aardig item om kort maar duidelijk te bespreken.

Inleiding

In Zutphen werd op 6 oktober 1854 de Kring voor Wetenschappelijk Onderhoud opgericht, een vereniging die zich krachtens artikel 2 van de daarbij aanvaarde statuten ten doel stelde "het uitlokken ener discussie en het elkander inlichten over wetenschappelijke onderwerpen." Daartoe werden door de leden vragen geformuleerd en in de loop der tijd nader aangevuld tot een indrukwekkende lijst met onderwerpen van allerlei aard. Sprekers gaven vervolgens op de bijeenkomsten hun ideeën daarover prijs en standpunten werden tenslotte uitgewisseld en genotuleerd.

"De opvoeding der vrouw"

Op 8 januari 1869 nodigt de kring de Utrechtse hoogleraar dr. W.G. Brill (elers staat G.W. Brill) uit, die deze "uitnoodiging bereidvaardig aanvaardde" om zijn ideeën te lanceren over de 235-ste vraag luidende: "Is de opvoeding der vrouw in Nederland tegenwoordig voldoende, of welke verbeteringen zijn daarin wenschelijk?" De notulist beschrijft nauwkeurig de uiteenzettingen:

Bruikbaarheid

"Spreker wijst eerst op de bestemming

der vrouw, waaraan hare opvoeding zal moeten beantwoorden. Die bestemming is eene geheel andere dan die van den man, zoowel naar het lichaam als naar den geest. Hare bestemming naar het lichaam welke niet nader behoeft omschreven te worden, maakt, dat zij bescheiden en schaamachtig moet kunnen zijn en blijven, dat zij niet gedwongen moet zijn ruitlerlijk uit te komen voor hetgeen zij denkt en gevoelt, dat zij een wezen is dat een geheim aan zich draagt gelijk een gesluierd beeld. Daarom kan zij niet hetzelfde middelbaar onderwijs genieten, dat thans aan de jongens gegeven wordt, en moeten mannen haar niet onderwijzen. Ook naar den geest heeft zij eene andere bestemming, zorgt dan dat zij niet door zoovele materiële vakken van wetenschap, haar standpunt verlieze, waarin zij de poëzie des levens vertegenwoordigt. Zoo zou zij wel schijnbaar rijzen in bekwaamheid en in bruikbaarheid voor de maatschappij, maar inderdaad zou haar peil dalen en zij zou hare bestemming missen.

Verderfelijk

De vrouw wil ook niet de emancipatie die sommigen voor haar wenschen,

evenmin als de vergoding, die in den tijd der verbasterde ridderschap het deel van sommigen was. Zij wil beschermd worden en haar te beschermen is de plicht des mans.

Hoe noodlottig zou het zijn als de vrouw in het dagelijks leven gelijk stond met den man. Zoo het stemrecht haar werd gegeven en politieke clubs van vrouwen ontstonden (de geschiedenis dier clubs tijdens de Fransche Revolutie werd door den spreker gereleveerd) de vrouw zou hare waarde hebben afgelegd.

Alzoo wordt het geven van hooger onderwijs aan vrouwen door Spreker ten hoogste afgekeurd; door het hooger onderwijs wordt men op geleid om "maitre du monde" te worden, en dat kan en mag en wil een vrouw niet zijn.

Lager onderwijs is voor haar noodzakelijk, goed en zeer uitgebreid lager onderwijs, maar middelbaar, zoo als het thans aan jongens gegeven wordt?

Dat wordt door Spreker onnoodig, ja zelfs verderfelijck geacht.

Wat de lagere school aan de vrouw niet gegeven mocht hebben, dat kan men gerustelijck vertrouwen, dat daarna het huisgezin en het leven haar dat zullen geven.

Vooraf beperkt

Bij de discussie bleek dat vele van de aanwezige leden de bestaande middelen

tot opleiding voor de vrouw onvoldoende achtten en meenden dat meerdere verstandelijke ontwikkeling haar geenszins schade zou doen bij de vervulling harer taak in huisgezin en maatschappij. Vele voorbeelden werden aangevoerd waaruit bleek dat in de maatschappij verlangen bestaat naar middelbaar onderwijs voor vrouwen. Dat onderwijs wordt dan ook hier en daar in verschillende vakken door eenige docenten reeds bereidwillig verschaft.

De spreker van de avond die zelf een dergelijke cursus in de stad zijner inwooning geeft aan aanstaande onderwijze-

ressen, erkende dan ook tenslotte, dat een opleiding van onderwijzeressen noodzakelijck was, en dat het een billijcke wensch was te verlangen naar uitbreiding van het onderwijs der vrouwelijcke jeugd, doch altijd beperkt en met uitsluiting van sommige vakken die jongens worden onderwezen.

Na den afloop bleef een 32-tal der leden bijeen aan een souper, waar menige toast getuigde van dezelfde harmonie, die ook bij veel verschil van gevoel en van richting, tot hiertoe altijd de grondtoon was op alle vergaderingen van den Kring voor Wetenschappelijck Onderhoud".